

[11] VĚC VIJAYANATHAN A PUSPARAJAH proti FRANCII – Výzva srílanským žadatelům o azyl, aby opustili francouzské území

1. – *Srílantskí občané tamníského původu, pánové Ampalam Vijayanathan a Nagalingam Pusparajah, tajně vstupují do Francie v roce 1989. Žádají o politický azyl, avšak francouzský úřad pro ochranu uprchlíků a osob bez vlasti, a poté v odvolacím řízení Komise pro stížnosti uprchlíků, jejichž žádost v roce 1990 zamítají; oba bylo orgány dospívají k závěru, že skutkové okolnosti a obavy z perzekuce, na nichž jsou žadosti založeny, nebyly prokázány. V prosinci 1990, resp. v lednu 1991, francouzské úřady vyzývají pana Vijayanathana a pana Pusparajah, aby ve lhůtě jednoho měsíce opustili francouzské území, jinak se mohou stát předmětem správního opatření eskortování na státní hranice; této výzvě se však nepodobavují. K danu zprávy Komise toto opatření – proti kterému bylo přípustné odvolání ke správním soudům – nebylo přijato a stěžovatelé se dosud bez povolení zdržují na francouzském území.*

2. – *Před Komisí, na níž se obracejí ve dnech 10. prosince 1990 a 10. ledna 1991 pánové Vijayanathan a Pusparajah uvádějí, že jejich bezprostředně hrozící předání na Srí Lanku by je vystavilo perzekucím nebo zacházení zakázanému čl. 3 Úmluvy.⁽¹⁾*

• **Rozsudek ze dne 27. srpna 1992 (senátor) (série A č. 24I-B)**

3. – Vláda se hájila především tím, tak jako již před Komisí, že stěžovatelé nejsou v postavení „poškozených“ a nevyčerpali vnitrostátní prostředky napárový.

Soud na úvod poukazuje na rozdíl mezi projednávaným případem a věcmi Seiring proti Spojenému království (ministr vnitra již podepsal výnos nařizující vyhoštění do Spojených států) a Vilvarajah a další proti Spojenému království (k odstunu na Srí Lanku došlo během řízení před Komisí). Konstatuje také, že navzdory výzvě k opuštění území, jež sama nemá exekutivní charakter a zamítnutí žádosti o výjimečné povolení k pobytu, kterou předložil pan Pusparajah, nebyl vrůči stěžovateli dosud vydan žádný příkaz k eskortování na hranici. Kdyby policijní prefekt rozhodl o jejich vrácení, dotyční by ještě měli k dispozici opravný prostředek stanovený čl. 22 bis vyhlášky ze dne 2. listopadu 1945, ve znění pozdějších změn a soubor záruk, jimiž je doprovázen. Stručně řečeno, pánové Vijayanathan a Pusparajah za daného stavu věci nemohou tvrdit, že jsou poškozeni porušením Úmluvy ve smyslu jejího čl. 25 odst. 1. Soud proto námitku přijmá (jednomyslně).

4. – Tento závěr činí nadbytečným posouzení dalších argumentů vlády.

(1) Komise ve své zprávě ze dne 5. září 1991 dospívá k závěru, že k porušení čl. 3 nedošlo (devět hlasů proti šesti)

5. Literatura

COUSSIRAT-COUSTÈRE (V.) – «La jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme en 1992», *A.F.D.I.* 1992, str. 629 a následující.

DECAUX (E.) a TAVERNIER (P.) – «Chronique de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme», *J.D.I.* 1993, str. 745-746.

LESCÈNE (P.) – «Affaires Beldjoudi c. France et Vijayanathan et Pusparajah c. France», *Cahiers du CREDHO*, č. 1, 1994, str. 81-84.

MERRILLS (J. G.) – «Decisions on the European Convention on Human Rights during 1992», *B.Y.B.I.L.* 1992, str. 594-595.

SUDRE (F.), LEVINET (M.), PEYROT (B.) a ECOCHARD (B.) – «Chronique de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme – 1992», *R.U.D.H.* 1993, č. 1-2, str. 1 a následující.

WARBRICK (C.) – «The European Convention on Human Rights», *Y.E.L.* 1992, str. 697-698.

Oddíl 3
TĚLESNÉ TRESTY

[12] VĚC TYRER proti SPOJENÉMU KRÁLOVSTVÍ – Soudně uložený tělesný trest na ostrově Man

1. – *Anthony Tyrer, britský státní příslušník, žije v Castletownu na ostrově Man. Dne 7. března 1972, kdy mu je patnáct let, přičemž se až dosud dobré chovával, je odšouzen místním soudem pro mladistvěná základě zákona plameňho na ostrově ke třem ročním rákoskou za nevyprovokované nasilí, jež přivodilo ublížení na zdraví (spolu se třemi chlapci zranil staršího žáka své školy). Proti trestu se odvolává k Vysokému soudnímu dvoru ostrova Man. Ten jeho záležitost projednává a dne 28. dubna 1972 jeho odvolání zamítá. Rozsudek je vykonán téhož dne na policejní stanicí v přítomnosti jeho otce a lékaře. Dotyčný musí spuštít katholy a slípy a ohnout se přes stůl.*

2. – *Soudně ukládané tělesné tresty, zrušené v Anglii, Walesu a Skotsku v roce 1948 a v Severním Irsku v roce 1968, jsou zachovávány pro některé delikty legislativou ostrova Man. Lze je učinit jednohlavcem mužského pohlaví ve věku od deseti do jednadvaceti let, přičemž počet ran stanovený soudem nesmí přesahovat šest u dítěte (od deseti do třinácti let) a dvanáct u mladistvého. Jejich používání – malo časté – se zdá být od roku 1969 omezeno na delikty nasilí proti osobám.*

Ostrov Man není součástí Spojeného království, avšak je závislým územím Koruny, které má vlastní vládu, zákonodárné shromáždění a soudu. Britská vláda jej považuje za území, za jehož mezinárodní vztahy je odpovědná a uči-

nila prohlášení podle čl. 63 odst. 1 a 4 Úmluvy, kterým byla působnost Úmluvy rozšířena na tento ostrov.

3. – *Vé své stížnosti podané Komisi dne 21. září 1972 Anthony Tyrer tvrdí předeším to, že tělesný trest, k němuž byl odsouzen, porušuje čl. 3 Úmluvy. Avšak v ledu 1976 oznamuje, že si přeje svou stížnost užít zpět. Komise v březnu 1976 tuto žádost zamítá, neboť vše vypovídá obecné otázky hýkající se dodržování Úmluvy a volá po důkladnějším posouzení bodů sporu.⁽¹⁾*

• **Rozsudek ze dne 25. dubna 1978 (senát) (série A č. 26)**

4. – Soud musí nejprve rozhodnout jednu předběžnou otázku. *Attorney-General* ostrova Man ho totíž vyzval, aby věc vykřítkl ze seznamu případů vztí svou stížnost zpět; Parlamentu ostrova Man byl předložen návrh zákona, kterým měl být zrušen soudně ukládaný tělesný trest jakožto trestní sankce za delikty, z něhož byl člapec uznán vinný. Soud může určitou věc vyškrtnout ze seznamu případů, pokud je mu např. sdělena „skutečnost způsobilá nabídnout vyřešení sporu“ (čl. 47 odst. 2 jeho jednacího řádu). Avšak rozhoduje žádost o vyškrtnutí nevyhovět, protože se domnívá, že ani prohlášení Anthony Tyrera ani návrh zákona nemohou být za takovou skutečnost považovány (jednomyslně).

5. – Poté Soud přechází k meritu problému, přičemž se domnívá, že trest, jemuž byl podrobен Anthony Tyrer, nebyl ani „mučení“ ani „nelidský trest, jenž“ ve smyslu čl. 3, jelikož utopení, jaké vytvořil, nedosáhlo úrovni implikovaného pojmy. Jedinou otázkou, která vyvstává, tak je, zda byl inkriminovaný trest „ponižující“.

Aby byl nějaký trest v očích Soudu „ponižujícím“ a v rozporu s čl. 3, způsobené ponížení nebo potupa musí dosahovat zvláštní úroveň a v každém případě se lišit od obvyklého prvku ponížení, jaký běžně a téměř nevyhnutelně obsahuje tresty. Posouzení je v tomto směru relativní; závisí zejm. na povaze a kontextu trestu, jakoz i na podmínkách jeho výkonu.

Soud poznámená, že legislativa ostrova Man nabízí jisté záruky. Avšak po posouzení všech okolností případu se domnívá, že rány rákoskou, jímž byl dotyčný podroben, představovaly ponížující trest. Soud totíž poukazuje na několik aspektů. Soudně ukládané tělesné tresty svou povahou implikují, že určitá lidská bytost páčí fyzické násilí na jednom ze svých blížních, navíc se jedná o násilí institucionalizované, jehož charakter je spojen s celým oficiálním řízením, které trest doprovází, a se skutečností, že vykonavatele jsou pro delikventa zcela cizí. Ačkoli Anthony Tyrer neutrpěl vážné nebo trvalé ublížení na těle, jeho potrestání – spočívající v tom, že s ním veřejný orgán zachází jako s věcí – bylo zásahem do jeho důstojnosti a fyzické integrity; také při očekávání násilí, jemuž měl být vystaven, pocítil úzkost. Konečně, stud, že bude bičován na nahé hýzdě, do určité míry učinil ponížující charakter trestu ještě závažnějším, ale nebyl jediným nebo rozhodujícím faktorem.

Na tvrzení, že velká část obyvatelstva ostrova Man považuje bičování za účinný odstrašující prostředek, Soud odpovídá, že nikdy nelze připustit použití trestů jisoucích v rozporu s čl. 3, byť by jejich účinek byl jakkoli odstrašující.

6. – Soud se dále zabývá tím, zda na tomto závěru něco méně některé argumenty předložené na základě čl. 63 *Attorney-General* ostrova Man tvrdí, že s ohledem na místní potřeby trest uložený Anthony Tyretovi neporuší Úmluvu.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

7. – Vzhledem k výše uvedenému Soud rozhoduje, že trest, jemuž byl stěžovatel podrobен, poruší čl. 3 (cest hlasů proti jednomu).⁽¹⁾

8. Literatura

BONNER (D.), – «The beginning of the end for corporal punishment?», *M.L.R.* 1979, str. 580-586.

CALLEWAERT (J.), DÉJEANT-PONS (M.) a SANSONETIS (N.), – «La jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme relative à l'article 50 de la C.E.D.H. (2e partie)», *R.U.D.H.* 1990, str. 121.

COHEN-JONATHAN (G.), – «Cour européenne des droits de l'homme – chronique de jurisprudence 1978», *C.D.E.* 1979, str. 471-473.

(1) Komise ve své zprávě ze dne 14. prosince 1976 vyslovuje názor, že tělesný trest soudně uložený stěžovateli poušil čl. 3 z důvodu svého ponížujícího charakteru (černáct hlasů proti jednomu).

Na věci TYRER proti SPOJENÉMU KRÁLOVSTVÍ

na těle, jeho potrestání – spočívající v tom, že s ním veřejný orgán zachází jako s věcí – bylo zásahem do jeho důstojnosti a fyzické integrity; také při očekávání násilí, jemuž měl být vystaven, pocítil úzkost. Konečně, stud, že bude bičován na nahé hýzdě, do určité míry učinil ponížující charakter trestu ještě závažnějším, ale nebyl jediným nebo rozhodujícím faktorem.

Na tvrzení, že velká část obyvatelstva ostrova Man považuje bičování za účinný odstrašující prostředek, Soud odpovídá, že nikdy nelze připustit použití trestů jisoucích v rozporu s čl. 3, byť by jejich účinek byl jakkoli odstrašující.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné mnení nemůže být samo o sobě považováno za důkaz, že soudně ukládané tělesné tresty jsou na ostrově Man nezbytné jako odstrašující prostředek k udržování veřejného pořádku. Dále konstataje, že nic netasvědčuje tomu, že by veřejný pořádek na ostrově nemohl být ochráněn bez použití takových trestů. Za třetí, současná praxe ve velké většině členských států rady Evropy umožňuje přinejmenším pochybovat o tom, že udržování pořádku v evropské společnosti, která se těší vysoce rozvinutým politickým, sociálním a kulturním podmínkám a vždy patřila do rodiny evropských národů. Konečně a především, žádána místní potřeba související s udržováním veřejného pořádku nemůže smluvnímu státu Úmluvy umožňovat, na základě čl. 63 odst. 3, aby užíval trest, který je v rozporu s článkem 3.

Soud jednomyslně toto tvrzení odmítá. Nejprve poznámenává, že místní veřejné

FARRAN (S.). – *The UK before the European Court of Human Rights. Case law and commentary*, Londýn, Blakstone, 1996, str. 61-64.

GARCIA DE ENTERRIA (E.) (ed.), – *El sistema europeo de protección de los derechos humanos*, Madrid, Civitas, 1983, str. 451-458.

HARRIS (D. J.). – «Decisions on the European Convention on Human Rights during 1978», *B.Y.B.I.L.* 1978, str. 306-310.

LAWSON (R. A.) a SCHERMERS (H. G.). – *Leading cases of the European Court of Human Rights*, Nímége, Ars Aequi Libri, 1997, str. 42-53.

MARCUS-HELMONS (S.). – «Chronique des droits de l'homme», *R.D.I.D.C.* 1978, str. 411-412.

PELLOUX (R.). – «L'affaire irlandaise et l'affaire Tyrer devant la Cour européenne des droits de l'homme», *A.F.D.I.* 1978, str. 400-402.

PHILLIPS (B.). – «The case for corporal punishment in the United Kingdom. Beaten into submissions in Europe?», *I.C.L.Q.* 1994, str. 153-163.

ROLAND (P.). – «Chronique de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme», *J.D.I.* 1980, str. 457-460.

ZELLICK (G.). – «Corporal punishment in the Isle of Man», *I.C.L.Q.* 1978, str. 665-671.

[13] VĚC COSTELLO-ROBERTS proti SPOJENÉMU KRÁLOVSTVÍ⁽¹⁾
– Tělesný trest v soukromé škole v Anglii

1. – V roce 1985 je tehdy sedmiletý Jeremy Costello Roberts ubytován na internátu soukromé základní školy v Anglii. Dne 3. října ho vyučující kárá za to, že vedl rozbor na chodbě a dává mu za to tělesný bod. Čtyři takové body již předtím dostal za analogické chování a jednou za to, že přišel po večeře. Po posouzení této otázky se svými kolegy ředitel rozhoduje, že chlapci bude uložen tělesný trest, sankce za pět třesních bodů. Na tomto základě o tři dny později, tedy týden poté, co Jeremy dostal první trestní bod, ředitel vykonává „napravu“, a to tak, že dle úvah uděl na hyžď přes jeho krátké kalhoty sportovní botou s gumovou podrážkou; nikdo jiný není této scéně přítomen. V polovině listopadu matka podává stížnost policii a Národní společnosti pro preventci krutosti vůči dětem, ale obě instituce ji sdělují, že nemohou podniknout žádné kroky vzhledem k absenci jakékoli viditelné pohmoždění na hyžďch chlapce. Ten je v lednu 1986 přijat do nové školy.

2. – Pani Wendy Costello-Robertsová a její syn se dne 17. ledna 1986 obracejí na Komisi, tvrdí, že tělesný trest uložený Jeremymu porušil čl. 3 Úmluvy a právo každého z nich na respektování soukromého a rodinného života, zaručené čl. 8; dále uvádějí, že v rozporu s čl. 13 neměli v těchto dvou ohledech k dispozici žádny účinný prostředek napravy.⁽²⁾ Později vzali zpět bod stížnosti založený na čl. 14.

• **Rozsudek ze dne 25. března 1993 (senát) (série A č. 247-C)**

3. – Může být Spojené království z hlediska Úmluvy voláno k odpovědnosti za skutky, na něž si Jeremy stěžuje? Soud připomíná, že stát je odpovědný tehdy, když porušení jednoho z práv a svobod uvedených v Úmluvě vlivný výplývá z porušení čl. 1. V tomto ohledu přichází v úvahu několik skutečností. Za prvé, stát má povinnost bdít nad tím, aby děti mohly vykonávat své právo na vzdělání (článek 2 Protokolu č. 1). Avšak disciplinární systém školy spadá do sféry práva na vzdělání. Článek 28 Úmluvy OSN z 20. listopadu 1989, o právech dítěte, to také uznává. Dále, základní právo každého na vzdělání platí pro žáky soukromých škol stejně jako veřejných škol. Konečně, stát se nemůže zprostit odpovědnosti tím, že své pravomoci deleguje na soukromé organizace nebo fyzické osoby.

4. – Z hlediska čl. 3 lze rozlišit mezi okolnostmi tohoto případu a okolnostmi věci pana Tyrera, jehož trest Soud slydal ponižujícím. Štězovatel nepředkládá žádný důkaz o vážných nebo trvalých účincích odсудovaného zacházení, pěsahujících důsledky, s nimž je nutno počítat u opatření přijatých v čisté disciplinární rovině. Trest, který nezpůsobuje takové následky, může spadat do působnosti čl. 3, pokud lze mit za to, že dosáhl požadované míry závažnosti. Tak tomu v projednávaném případě nebylo, i když automatický charakter sankce a lhůta tří dnů před jejím vykonáním vzbuzuje u Soudu jisté obavy. Článek 3 tedy nebyl porušen (pět hlasů proti čtyřem).

5. – Pokud ide o čl. 8, Soud připoští, že pojem „soukromého života“ je široký a nehodí se k vyčerpávající definici. Opatření přijatá v oblasti vzdělávání se přiležitostně mohou dotknout práva na respektování soukromého života, ale akty, o nichžže říci, že jsou škodlivé pro fyzickou nebo psychickou integritu osoby, nutně neznamenají takový zásah. Článek 3 je prvním referenčním bodem pro posouzení záležitosti týkající se disciplinárních opatření ve školním zařízení. Soud nevylučuje možnost nahlížet na čl. 8 tak, že někdy ve věcech disciplinárních opatření poskytuje sirsí ochranu než čl. 3. Nicméně se domnívá (s ohledem na účel a předmět Úmluvy brané jako celek a na okolnost, že navštěrování školy dítětem nevyhnutelně implikuje jisté zasahování do jeho soukromého života), že inkriminované zasahování nebylo škodlivé do takové míry, aby spadalo pod zakáz vyslovený čl. 8. Přestože Soud nechce vzbudit dojem, že jakkoli schvaluje zachovávání tělesného trestu v disciplinárním systému školy, dopisívá k závěru, že k porušení tohoto textu nedošlo (jednomyslně).

6. – Podle Soudu měl Jeremy k dispozici účinný prostředek napravy, pokud jde o body stížnosti, jež opíral o článek 3 a 8, a tudíž nedošlo k porušení čl. 13

(1) Viz též věc Y, proti Spojenému království

(2) Komise ve své zprávě ze dne 13. prosince 1990 prohlašuje za nepřijatelné ty z bodů stížnosti, jež se týkají matky a příjmutia body týkající se syna. Ve své zprávě ze dne

8. října 1991 dopisívá k závěru, že nebyl porušen čl. 3 (devět hlasů proti čtyřem), ale byly porušeny čl. 8 (soukromý život) (devět hlasů proti čtyřem) a 13 (jedenáct hlasů proti dvěma)

(jednomyslně). Dotyčný měl totiž možnost podat občanskoprávní žádost pro unářku skutekem a v případě úspěchu mu anglické soudní orgány mohly přiznat adekvátní odškodnění. Učinnost prostředu napravy nezávisí na jistotě příznivého výsledku; Soudu celkem vzato nepřísluší, aby o tomto výsledku spekuloval. Koněcně, čl. 13 nezachází tak daleko, aby vyžadoval prostředek napravy, umožňující před „národním orgánem“ nappadnut zakony smluvního státu s tím, že jsou v rozporu s Úmluvou nebo ekvivalentními vnitrostátními právními pravidly.

7. Literatura

- ALKEMA (E. A.) – «Noot», *N.J.* 1995, str. 3665-3667.
- DECAUX (E.) a TAVERNIER (P.) – «Chronique de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (année 1993)», *J.D.I.* 1994, str. 775-778.
- EMMERIK (M. L. van) – «Noot», *NCM Bulletin* 1993, str. 578-583.
- FARRAN (S.) – *The UK before the European Court of Human Rights. Case law and commentary*, Londyn, Blakstone, 1996, str. 66-69.
- KOERNING-JOULIN (R.) – «Droits de l'homme», *R.S.C.D.R.C.* 1994, str. 362 a následující.
- LAWSON (R. A.) a SCHERMERS (H. G.) – *Leading cases of the European Court of Human Rights*, Nimége, Ars Aequi Libri, 1997, str. 484-492.
- MAZIÈRE (P.) – «Interprétation des articles 3, 8 et 13 de la Convention européenne des droits de l'homme à propos d'un châtiment corporel dans une école privée britannique», *J.C.P.* 1994, édition générale, II, 22262.
- MERRILLS (J. G.) – «Decision on the European Convention on Human Rights during 1993», *B.Y.B.I.L.* 1993, str. 513-515.
- PHULIPS (B.) – «The case for corporal punishment in the United Kingdom. Beaten into submission in Europe?», *I.C.L.Q.* 1994, str. 153-163.
- SCHERMERS (H. G.) – «Lijstaffen op school», *Ex Iure* 1987, str. 169-179.
- SCHÜRMANN (F.) – «Europäischer Gerichtshof für Menschenrechte – Chronik der Rechtsprechung (1.1.-30.6. 1993)», *A.J.P./P.J.A.* 1993, str. 1136-1145, 1282-1293, 1529-1530 a 1535-1536.
- SUDRE (F.) a kol. – «Chronique de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme. Première partie: janvier-mai 1993», *R.U.D.H.* 1993, str. 217 a následující.
- SWART (B.) – «The case-Law of the European Court of Human Rights in 1993», *E.J.C.* 1994, str. 180 a následující.
- WABRICK (C.) – «The European Convention on Human Rights», *Y.E.L.* 1994, str. 608-611.

[14] VĚC VAN DER MUSSÈLE proti BELGI – Povinnost advokátního koncipienta pomáhat obviněnému bez odměny a náhrad

Kapitola 3 ZÁKAZ OTROCTVÍ A NUCENÉ PRÁCE (čl. 4 Úmluvy)

1. – Belgický narozněný v roce 1952, Eric Van der Muusèle, je advokátem v Antverpách. Dne 31. července 1979, kdy je ještě v postavení koncipienta, je kanceláří pro poradce a obhajoby Advokátní komory v Antverpách ustanoven, aby jako obhajodce ex-officio zajišťoval obhajobu gambijského státního příslušníka, pana Ebrihy. Ten se po odsouzení v prvním stupni a poté v odvolacím řízení dostává dne 17. prosince na svobodu, po intervenci svého obhajce u ministra spravedlnosti. Nazíří kancelář pro poradce a obhajobu informuje pana Van der Muusèla, že mu případ odebírá a že nesouhlasit dobytčího činu nemožným poskytnutí odměn a náhrad.

2. – *Pan Van der Muusèle se dne 7. března 1980 obrací na Komisi. Ve svém ustanovení ex-officio pro účely zajištění pomoci panu Ebrihy spatřuje „nucenou nebo povinnou práci“, neslučitelnou s čl. 4 odst. 2 Úmluvy a zasahování do svého majetku, jež je v rozporu s čl. 1 Protokolu č. 1. Kromě toho kritizuje diskriminaci, k níž podle něj dochází mezi advokáty a některými jízymi profesemi a která porušuje čl. 14 Úmluvy ve spojení s článkem 4.*

• Rozsudek ze dne 23. listopadu 1983 (plenum Soudu) (série A č. 70)

3. – Soud předběžně odpovídá na námitku belgické vlády. Povinnost poskytnout bezplatnou pomoc obhájce je v trestních věcech založena na čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy; v občanskoprávních věcech někdy představuje jeden

z prostředků zajištění spravedlivého procesu požadovaného čl. 6 odst. 1. Společná tudíž na belgickém státu. Ten ji zákonně svěřuje advokátní komorám, ale toto řešení ho nemůže zprostít jeho odpovědnosti z hlediska Úmluvy a to tím spíše, že belgické advokátní komory – při striktním respektování jejich nezávislosti – podléhají pojízdnému zákona.

4. – Poté Soud přistupuje k hlavní otázce, k otázce tvrzeného porušení čl. 4, pojmenovaného samostatně. Konstatuje, že tento text neuvaří, co má být chápáno

⁽¹⁾ Komise ve své zprávě ze dne 3. března 1982 dospiřívá k závěru, že nedošlo k porušení čl. 4 odst. 2 Úmluvy (deset hlasů proti čtyřem), čl. 1 Protokolu č. 1 (devět hlasů proti pěti) a čl. 14 Úmluvy ve spojení s oběma výše uvedenými článci (sedm hlasů proti sedmi s rozhodujícím hlasem předsedy).